ČÁST REDAKČNÍ
EDITORIAL SECTION

POKROK

DNE 8. KVĚTNA, 1918.

V oznamování výsledek platí
Zkuste "POKROK" nejdříve!

In Advertisment Results Count
Try "POKROK" First.

Sláva vzduchoplavecká

KAPITÁN Manfred svobodný pán z Richtofenů, zvaný 'rudým ďáblem,' největší vzduchoplavec Německa, který měl pro kaisera cenu celé divise vojska, byl v minulých dnech sražen k zemi neznámým aviatikem spojenců. Po Guynemerovi, nevyrovnatelném francouzském letci, nyní mrtvém, byl bez jakýchkoliv pochybností nejlepším a nejzkušenějším aviatikem, vytvořeným válkou. Jeho soupeři jej ctili a pojmenování "Hun" nikdy nepoužívali pro něho. Klidný a rytířský, vznášel se vzduchoplavec tento vysoko nad sbory německými a tak vysoko také stál nad jejich úrovní. Se svým proslulým "cirkem," odvážnou to skupinou vycvičených letců, těšil se úctě a oblibě spojeneckých vzduchoplavců za liniemi, poněvadž bojoval čestně, přes to, že používal pruského systemu přemáhání nepřítele přesilou. Stejně také přihlížel k tomu, aby se zajatými vzduchoplavci bylo jednáno jako s gentlemany a důstojníky.

Angličané a Francouzové pohřbili jej se všemi válečnými poctami, jako by se jednalo o některého z vlastních jejich "es," jak totiž jsou nazýváni vzduchoplavci, kteří srazili dolů pět anebo více nepřátelských aeroplanů. Denní zprávy pověděly, jak jistý spojenecký důstojník za krajního nebezpečí doplazil se pro mrtvolu slavného letce a dopravil ji do linií spojeneckých, aby mohla býti pohřbena s poctami, jaké zaslouží si čestný a rytířský nepřítel.

V Richtofenovi odchází poslední z velkých aviatiků, kteří zvedli se ku slávě na počátku války. Boelke, jeho bratr ve zbrani a populární německý hrdina, je mrtev. Pegond a Navarre, první proslulí francouzští aviatikové, také se již odebrali k té velké armádě na onom světě. Guynemer, nejprosluleji ze všech vzduchoplavců a pravděpodobně největší hrdina válečný, nalézá se také již pod zemí. Ball, znamenitý letec Anglie také padl. Immelman, Němec, původce mnohých krkolomných kousků ve vzduchu, také sešel se světa. Richtofen byl posledním z té "staré gardy," která učinila aeroplan schopným válečným přístrojem, jakým je dnes.

Na jejich místech objevily se nové tváře, noví letci. Ale pro ně cesta je již připravena, podrobení vzduchu vykonáno bylo těmi prvními smělými muži, přáteli i nepřáteli, kteří nyní odpočívají na válečných hřbitovech v oblasti řeky Somme. Richtofen zvítězil, počítaje dle německého systemu, nad osmdesáti protivníky. Guynemer, ačkoliv se na jeho vrub přičítalo pouze třiapadesát vítězství, docílil plně 100 vítězství, kdyby tato počítala se dle německého systemu.

Němci počítají každý nepřátelský stroj, který sražen je dolů bez kontroly. Francouzové a Angličané ale jenom takové stroje, jejichž zničení bylo zjištěno pozorovateli jinými než bojovníkem samotným. Z toho důvodu Richtofen nemá ku svému kreditu tolik vítězství jako Guynemer a též pravděpodobně o málo více, nežli anglický kapitán Bishop, který srazil dolů sedmačtyřicet nepřátelských aeroplanů podle spojeneckého počítání.

Nicméně mladý tento baron byl králem vzduchu po úmrtí Francouze Guynemera. Jeho taktiky znamenaly revoluci ve vedení války ve vzduchu. Byl pionýrem, pozoruhodnějším mužem než Boelke, jehož památky si německý lid více váží nepochybně jenom z toho důvodu, že byl prvním velkým německým letcem. Jeho rekord mezi aviatiky spojenců je ale poskvrněn případy brutálnosti či "špatné formy," jak říkají Angličané. Boelke byl bezohledným nepřítelem a v zápasech jeho bylo málo rytířskosti. Richtofen, graduant Oxfordské university, byl takovým sportsmanem jako jeho angličtí soupeři. Mnoho cestoval a nebyl Prusem ve zvycích a smýšlení. Byl tvořivým, duchaplným a nebyl vázán žádným systemem, ačkoli přijal pruský system útoku ve velkém počtu do značné míry. Nepochybně ale jenom z toho důvodu, že shledal tento system značně výhodným.

Koruna, která přisuzuje se nejlepšímu vzduchoplavci, přechází, dle náhledu letců, nyní na kapitána Foneka od proslulé "labutí" eskadrily ve francouzské službě. Někdy německý vzduchoplavec ji může získati zpět. Stane-li se tak, vzduchoplavci spojenců to ochotně připustí, stejně tak jako němečtí aviatikové typu Richtofenova připouští nyní, že koruna tato je pro dobu přítomnou pro ně ztracena. Je rytířství a nestranná spravedlnost mezi těmito statečnými letci na obou stranách.

Fonck, který má pětatřicet vítězství ku svému kreditu, je mstitelem Guynemerovým. Za týden po té, kdy Weismann, německý nováček, usmrtil Guynemera, Fonck, přítel proslulého hrdiny, utkal se s jmenovaným teutonským letcem nad francouzskými liniemi a srazil jej k zemi. Od té doby Fonck nevyhýbal se žádnému utkání a sráží německé aeroplany s jednotvárnou pravidelností. V nedávných bojích v Pikardii překonal svého přítele Nungessera, staršího letce, který má ku svému kreditu třiatřicet vítězství.

Kapitán Bishop, Kanaďan, který může se pochlubiti sedmačtyřiceti vítězstvími, byl by oprávněn k této vzduchoplavecké koruně kdyby nalézal se v činnosti. Ale Bishop nalézá se delší dobu v nemocnici, kde léčí se z ran, utržených v boji a jeho návrat k aviatice je pochybný. Jestliže ovšem kdykoliv opět stane se bojovníkem ve vzduchu, Fonck bude mu ceu vzdáti se své koruny, leč by mezi tou dobou připojil další ku svým dosavadním vítězstvím.

Richtofen přejal vavříny po Guynemerově smrti v důsledku své schopnosti v letu a organisaci. Vyvinul možnosti škadronového boje do míry, v jaké prováděno je všemi vzduchoplavci nyní. Před tím než vznesl se na hodnost velitele vzduchové flotily, boje ve vzduchu byly hlavně soubojí aviatiků. Guynemer, Boelke Immelman, Pegond, Garros — všichni bojovali samotni. Američan Lufbery a Angličan Fullard získali svoji slávu jako duelisté.

Richtofen sorganisoval proslulý "kočovný cirkus,' upustiv od zásady samotného zápasníka. Tím nedal na jevo zbabělost, ježto jeho aeroplan nabarven byl nápadně rudou barvou a utkával se bez bojácně se všemi svými protivníky. Asi s dvaceti vybranými 'esy,' letci, z nichž každý srazil pět nebo více nepřátelských aeroplanů proháněl se nad liniemi, vyzývaje protivníky k boji. Názvisko "cirkus" bylo dáno jeho organisaci jako uznání její schopnosti pro různé kousky, které prováděla při manévrování. Po nějakou dobu vzduchoplavci spojenců napadali německé letce osamoceně.— Ale to znamenalo pro ně takové nebezpečí, že odhodlali se čeliti nepříteli v stejné formaci. Dnes spojenci užívají methody škadronových útoků stejně jako Němci.

Richtofen pravidelně vznášel se nad svojí škadronou a když protivník ji napadl, čekal až jeho muži jej obklíčili, načež sestoupil k útoku. Účinnost tohoto systemu brzy byla pocítěna spojenci. Anglický i francouzský tisk odporučoval přijetí stejné methody a posléze spojenci ji přijali. Vzduchoplavci spojenců neodsuzovali Richtofena za přijetí tohoto nového způsobu boje ve vzduchu. Jeho methoda sice ubrala mnoho na malebnosti a romantičnosti bojů ve vzduchu, nicméně byla jenom logickým výsledkem zvýšení počtu strojů a letců.

Anglická vláda získala Richtofenův zápisník o zkušenostech podél Somme. Zápisník tento získán byl způsobem dosud neodhaleným. V zápisníku tomto baron píše: "Během celého svého života nenalezl jsem vděčnějších lovišť než v průběhu bitvy na Somme. Hned z rána, jakmile jsem se vznesl, první Angličan se dostavil a poslední zmizel za slunce západu. Boelke jednou prohlásil, že je to Eldorado letců. Já jako začátečník neměl jsem v té době zkušeností velitele svého, Boelke-a, a byl jsem úplně spokojen, když Angličané se mně nevyhýbali. Byly to krásné časy. Kdykoliv jsme se vznesli, vždycky jsme měli boj."

PAPOUŠEK — MILÁČEK NÁMOŘNÍKŮ

Dynamit je jméno tohoto papouška, který je miláčkem námořníků v cvičebním táboře ve Wakefield, Mass. Dr. Poppen, táborový lékař, drží jej na ruce.

V dalším pak Richtofen praví: "Angličan je chytrý chlapík. To se mu musí nechat. Někdy Angličané snesli se velice nízko a navštívili nás v našich stanech, na které vrhali bomby. Vždy ale vyzývali nás k boji a nikdy neodepřeli svésti zápas." Svůj nejvíce vzrušující zápas s Angličanem popsal následovně:

"Angličan pokoušel se mne dopadnouti v týlu a stejně i já pokoušel jsem se dostati za něho. A tak kroužili jsme kolem dokola jako šílenci ve výšce asi 10,000 stop. Nejdříve zakroužili jsme asi dvacetkráte na levo a po té třicetkráte na pravo. Každý z nás se pokoušel dostati za stroj protivníka. Posléze podařilo se mně dostati se do týlu svého protivníka v jisté vzdálenosti nad ním. Vítr byl mně příznivým, ježto hnal nás více a více k německým posicím. Když ocitli jsme se nad německými posicemi u Bapaume, chrabrý chlapík zamával rukou jakoby říci chtěl: 'Jak se máš?' Posléze klesl, jsa zasažen kulí do hlavy. Jeho strojová puška byla vykopána ze země a zdobí nyní vchod mého obydlí."

Na jiném místě pak Richtofen píše:

"Jednoho krásného dne, po té, když srazil jsem dolů svou šestnáctou oběť, byl jsem jmenován velitelem jedenácté vzduchoplavecké škadrony a získal jsem současně vyznamenání za statečnost od císaře. Tu mne napadlo, bych korbu svého aeroplanu nechal si nabarviti na červeno. Moji protivníci brzy znali můj aeroplan. Během boje krátce po té měl jsem štěstí sraziti Vickersův dvojsedadlový aeroplan, který právě fotografoval německé dělostřelecké posice. Snesl jsem se dolů a šel jsem ku svým obětem, kteří stáli nad zničeným svým strojem. Tito dva Angličani uvítali mne jako sportsmeni. Byli to první Angličané, kteří zůstali na živu, když jejich stroje byly dolů sraženy. Z tohoto důvodu znamenalo to pro mne zvláštní potěšení, že mohl jsem s nimi mluviti. Ptal jsem se jich, viděli-li dříve můj stroj ve vzduchu. Jeden z nich odpověděl: 'O, ano, znám tento stroj velice dobře.' Připojil pak, že rudý aeroplan byl znám i vojákům v zákopech, kteří nazývali jej rudým ďáblem."

Jednou — pouze jednou — před svým osudným pádem byl baron sražen dolů. Jistý Angličan, jehož jméno není známo, přinutil jej dolů důrazně. Richtofen o tom vypravuje následovně:

"Letěl jsem se svou škadronou a uznamenal jsem protivníka, který rovněž plul ve škadroně. Stalo se to nad německou dělostřeleckou posicí v okolí Lensu. Musil jsem letěti značnou vzdálenost, než jsem se na místo dostal. Vzrušuje to nervy člověka, pluje-li proti nepříteli, zvláště může-li jej viděti z dálky a kdy několik minut musí uplynouti, než boj může býti zahájen. Předpokládám, že v takovém okamžiku zbledne, ale na neštěstí nikdy neměl jsem s sebou zrcadla, abych se o tom přesvědčil. Mám rád ale takový cit, ježto je to znamenitý nervový stimulant. Člověk pozoruje nepřítele z dálky. Člověk rozpoznal, že jeho škadrona je skutečně nepřátelskou formací. Člověk počítá nepřátelské stroje a uvažuje, jsouli poměry příznivými, či nikoliv.

"My, Němci, měli jsme pět strojů. Naši protivníci měli třikráte tak velký počet. Angličané vznášeli se kolem nás jako komáři. Není snadno rozprášiti roj strojů, které plují pospolu v dobrém seřazení. Je to nemožností pro jeden stroj. Je to pak neobyčejně obtížným úkolem pro několik strojů, najmě, je-li rozdíl v počtu strojů tak velký jako byl v našem případě. Nicméně člověk cítí takovou převahu nad nepřítelem, že nemá ani na okamžik pochybnosti o úspěchu.

"Útočný duch, ofensiva, je hlavní věcí všude ve válce a válka ve vzduchu není výjimkou. Leč nepřítel ovládán byl nepochybně stejnou myšlenkou. Uznamenal jsem to okamžitě. Jakmile nás zpozorovali, zakroužili k nám a napadli nás. Nás pět musilo býti opatrnými. Kdyby jeden z nás klesl, znamenalo by to značně nesnází pro ostatní. Srazili jsme se a čekali jsme na příchod cizích gentlemenů.

"Jedna rána s druhem střeliva, které zapaluje! Mohl jsem viděti, jak střela mne míjí. Cítil jsem se jako bych seděl nad kotlem s vařící vodou. Pocit ten nebyl právě příjemný. Ale Angličané pravidelně střílejí touto látkou a dlouho se tomu přizpůsobit. Člověk navykne všemu. V tom okamžiku, jak se domnívám, jsem se smál hlasitě. Ale brzy se mně dostalo lekce. Když jsem se dostal k Angličanovi na blízko, asi na vzdálenost 300 stop, připravil jsem se ke střelbě, namířil a vypálil několik ran na zkoušku. Strojová puška nalézala se v dobrém pořádku. — Rozhodnutí nedá dlouho na sebe čekati. V mysli viděl jsem již nepřítele klesati.

"Nalézali jsme se ve výšce 9,000 stop. V tom můj stroj se zastavil. Nemohu si představiti, s jakou rychlostí letěl jsem k zemi. Snesl jsem se na lučině a současně plápolající nepřátelský stroj klesl k zemi. Albatros, jeden z našich strojů, též sražen byl k zemi. Snesl jsem se dobře a první mou myšlenkou bylo, jak je asi s mým druhem. Dostal se k zemi o něco dále. Prohlédl jsem si škodu, způsobenou na mém stroji a shledal jsem, že zasažen byl několikráte. Rána, která přinutila mne, abych se vzdal zápasu, šla skrze benzinové nádržky.

"Je tomu ale již několik měsíců. Doufám, že Angličané vzdají se pokusů mne dostati. Lituji toho, neboť v takovém případě propásl bych mnoho příležitostí, abych se učinil u nich oblíbeným."

Angličané ale nevzdali se svých pokusů a posléze srazili jej k zemi. Richtofen zahynul jako hrdina a spojenci jako hrdinovi prokázali mu pocty. Čestný nepřítel zasluhuje si takových poct jako přítel, zvláště byl-li tak vzácnou, ba téměř ojedinělou výjimkou jako baron Richtofen. Cesta k Berlínu je nyní volnější. Jedna z velkých překážek byla odstraněna.

PODIVNÉ KVĚTY VÁLEČNÉ POVĚRY

Válečná pověra kvetla za všech časů a vojáci ve všech armádách minulosti byli pověrčivými. Vojáci přítomných armád mají stejně mnoho pověr a to jenom je dosvědčením, že lidská povaha mnoho se nezměnila.

Nejvíce pověr vztahuje se na číslici 3, která je považována všeobecně za nešťastnou. Všechno, co je třetí, považuje se za nešťastné a vojáci dokonce považují za nešťastnou i třetí dovolenou. Mnozí jsou této pověře tak oddáni, že odpírají jíti na dovolenou po třetí, obávajíce se, že budou v boji usmrceni po svém návratu.

Zapálení tří cigaret jednou sirkou tvoří podklad pro jinou, bojkteré psal Plily, věříce, že taková tří vojáků, kteří zapálili si cigarety stejnou sirkou, dle této pověry, usmrcen bude co nejdříve v boji a stejně i zbývající dva budou míti neštěstí. Ba vojáci věří, že ti, kdož přihlíželi k tomuto zapalování, budou míti smůlu a proto vojáci pravidelně obrací se zády k těm, kdož vysmívají se této pověře a zapalují si okázale jednou sirkou tři cigarety. Praví se, že tuto pověru možno stopovati do dávnověku, neboť byla domovem v Řecku. Tehdy ovšem nevztahovala se na zapalování cigaret, nýbrž lamp. Tato pověra je všeobecnou v anglickém loďstvu, které se zdá míti těchto pověr nejvíce, jako ostatně všichni námořníci v celém světě.

Angličtí dělostřelci dosud plivají na střely před jich vypálením v bitvě. Mnozí lidé považují to za směšnou trivialitu, ale ve skutečnosti jedná se o akt velice starý. V dávných dobách lidé považovali slinu za část duše jednotlivcovy a měli za to, že vyplivnutí je jakýmsi druhem oběti. — Tyto přebytky ze starých dob mezi vojáky a námořníky jsou četnější, než se všeobecně za to má. Staří rybáři, lovící do sítí, plivají do tlamy první ulovené ryby jako oběť bohu moře. Stejně také "pro štěstí" plivají do svých sítí.

Pliny zmiňuje se o tomto plivání za účelem sesílení rány nepříteli. Z toho důvodu vidíme zápasníky plivati si na ruce a angličtí ohňostrůjci činí tutéž věc, o které psal Pliny, věříce, že taková střelba bude účinnější.

Je ale mnoho jiných pověr, jež objevily se v průběhu současné války. Do této války všech lichá čísla, vyjímaje třináctky, byla považována za šťastná, najmě sedmička a devítka. Nyní ale všechna lichá čísla se považují za nešťastná, tak nešťastná, že třináctka nemá již žádného zvláštního významu.

Pátek nepovažuje se již za nešťastný den, za to ale neděle považována je všeobecně za šťastný den k zahájení bitvy.

Fatalism hraje značnou roli mezi vojáky všech armád. Všeobecně převládá náhled, že kule, není-li určena pro vojáka, mine jej. Vypravuje se, že jistý francouzský voják před bitvou na Marne prohlásil, že ví určitě, že prodělá bitvu bez zranění. V bitvě této šrapnel vybuchl několik kroků před ním a velký kus jeho padl právě před něho. Sebral jej a nalezl na něm počáteční písmeno svého jména. Prohlásil, že byl to pro něho určený kus šrapnelu, ale nezasáhl jej. Vyslovil pak naději, že nezasáhne jej jiný, když nezasáhl jej tento. Byl po té v ohni několikráte a podílel se na útocích, ale nikdy nebyl raněn. Historku svoji dává nyní k lepšímu každému, kdo ji chce poslouchati, a nedávno vyprávěl ji jistému anglickému korrespondentovi, který zvěčnil ji ve svém listě.

Jeden anglický battalion považuje vojenský záslužný kříž za špatné znamení a nikdo z nich není nadšen, dostane-li se mu tohoto vyznamenání. Všichni členové tohoto battalionu, důstojníci i řadoví, kteří vyznamenáni byli tímto záslužným křížem, usmrceni byli v bitvě.

Černá kočka považuje se za šťastné znamení ve všech armádách. Za to ale ten, kdo slyší kokrhání kohouta před snídaní, může býti postižen neštěstím. Posléze zmíněná pověra udržuje se hlavně v anglických armádách.

VZÁCNÝ RUKOPIS BUDE VYDÁN TURKŮM

Jak se stanoví v jednom z posledních nařízení vlády sovětu, svatý Koran Osmanův, jenž je přítomně držen v státní knihovně, bude vydán moslemínským národním organisacím. Tato veliká vzácnost, jejíž cena nedá se ani odhadnouti, byla zachráněna při dobytí Samarkandu, hlavního města ruského Turkestanu, a byla odevzdána k ošetřování státní ruské knihovně generálem Kaufmanem, prvním guvernérem v Turkestanu, roku 1869. Koran je sepsán v arabštině, tak zvaným ruřickým písmem, bez vět a rozdělek. Rukopis na pergamenu byl držán v mešitě Chadje-Achrara v Samarkandu. Jak tvrdí pověst, kolující mezi Moslemíny, tento Koran byl sepsán Mohamedovým švakrem, Osmanem, jenž byl později zabit ve svém paláci vzbouřeným lidem, právě když četl Koran, a do dnešního dne lze spatřiti v knize vyrudlé skvrny jako od krve. Odhaduje se, že tento Koran je stár 1200 let. Znalci východního písma soudí, že tato moslemínská bible jest jedním z pokladů slavné kdysi knihovny, již shromáždil na svých loupežných výpravách pověstný tatarský chán Tamerlan v Samarkandu. V Petrohradě byl Koran předmětem mnohých poutí. Ze všech částí moslemínského světa přicházejí sem stoupenci Mohamedovi, aby jej uctívali. Státní knihovna střežila tuto vzácnost bedlivě, ale nekladla moslemínským poutníkům žádné překážky, naopak, poskytovala jim všemožné výhody.

OBRÁZKOVÝ DOPROVOD K SOUČASNÝM UDÁLOSTEM

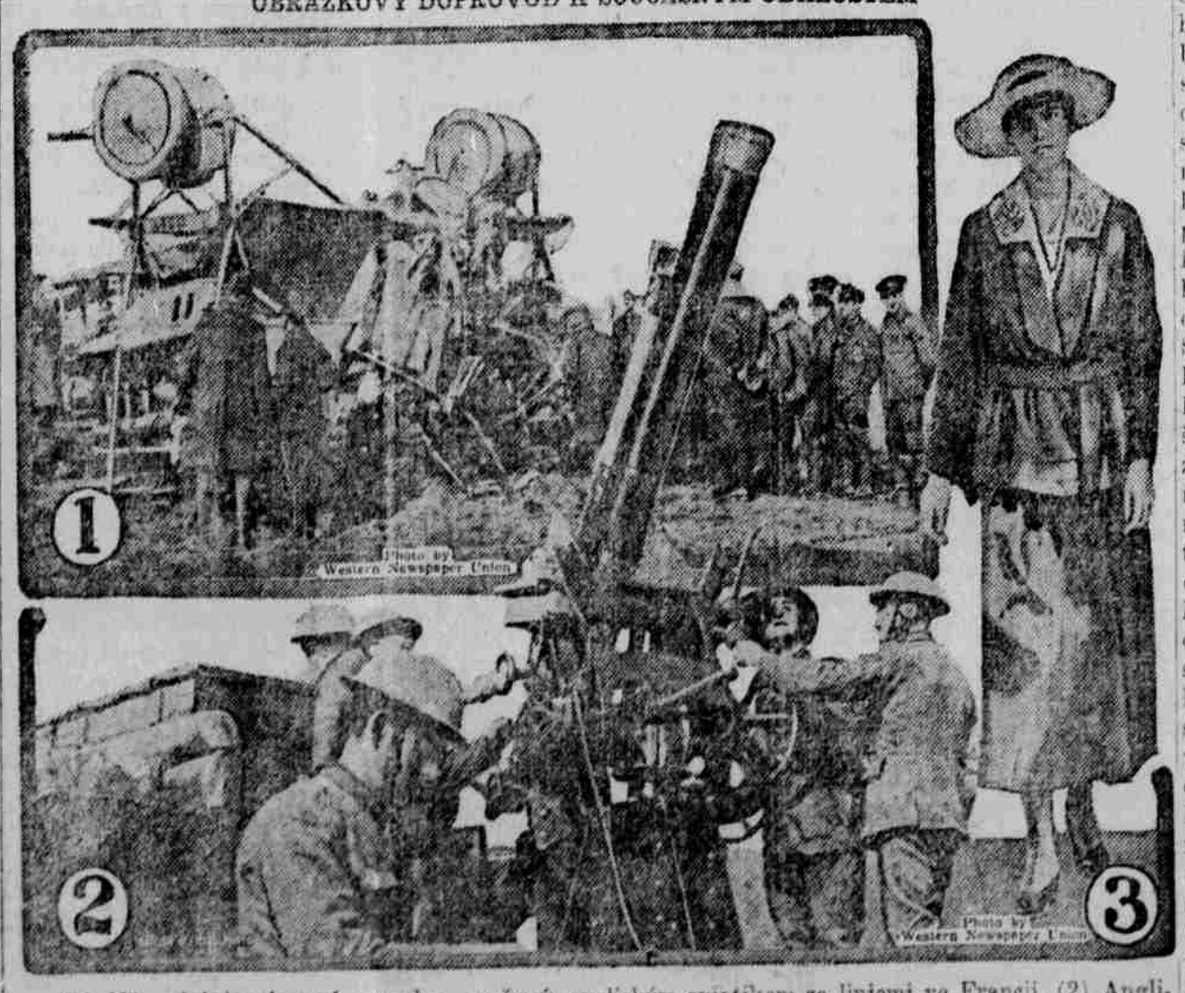

(1) Německý bombovací aeroplan, sražený anglickým aviatikem za liniemi ve Francii. (2) Anglické protiaviatické dělo v činnosti ve Flandrech. (3) Slečna Catherine Hughesova, dcera bývalého sudího Charles E. Hughese, bude letos pracovati na farmě, jež zřízena bude Welesley kollejí.